

“DĨ BẤT BIẾN ỨNG VẠN BIẾN” TRONG QUY HOẠCH CHUNG HÀ NỘI CÙNG VIỆT NAM BƯỚC VÀO MỘT KỶ NGUYÊN MỚI

TS.KTS LÊ XUÂN TRƯỜNG | TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỞ HÀ NỘI

Thế giới đã bước qua 1/4 thế kỷ XXI với Kỷ nguyên Cách mạng công nghiệp 4.0 cùng trí tuệ nhân tạo AI, Internet vạn vật... và một Việt Nam hội nhập, đang bước sang kỷ nguyên mới - vươn mình phát triển - cần một thể chế mới, một không gian mới, một văn hóa mới. Triết lý “Dĩ bất biến ứng vạn biến” - thường gắn với lời của Chủ tịch Hồ Chí Minh năm 1946, có nghĩa là lấy cái bất biến (không thay đổi) ứng phó với cái vạn biến (thay đổi/khả biến); ứng phó với cái vạn biến nhưng không xa rời, vứt bỏ, đánh mất cái bất biến. Hoàn cảnh luôn thay đổi, cuộc sống cũng như sự nghiệp luôn thay đổi, vận động, bởi vậy, sách lược trong từng lĩnh vực cụ thể cũng phải mềm dẻo, uyển chuyển, thay đổi (cái vạn biến). Nhưng dù có mềm dẻo, uyển chuyển, thay đổi như thế nào đi nữa cũng không được quên mục đích cuối cùng (cái bất biến).

BẤT BIẾN, VI BIẾN, VẠN BIẾN

Nhiều đô thị ở các nước phát triển trên thế giới đã có quy hoạch kiến trúc ổn định hàng trăm năm, đó cũng có thể coi là một yếu tố bất biến. Tại các nước đang phát triển như Việt Nam, định hướng, mục tiêu phát triển có thể thay đổi (vi biến) dẫn tới việc điều chỉnh quy hoạch đô thị trở nên bình thường nhằm đáp ứng các nhu cầu mới (vạn biến).

Bất biến (Immutable) là tính từ chỉ những điều không thay đổi, không biến đổi theo thời gian hay hoàn cảnh. Đặc điểm chính của bất biến là sự ổn định và không thay đổi, điều này có thể được thể hiện qua nhiều lĩnh vực khác nhau, từ triết học đến khoa học và cả trong ngôn ngữ hàng ngày.

Trong triết học, khái niệm bất biến thường được liên kết với những nguyên lý hay chân lý vĩnh cửu, mà không phụ thuộc vào các yếu tố bên ngoài.

Trong khoa học, bất biến có thể được hiểu qua các định luật tự nhiên, như

định luật bảo toàn năng lượng. Điều này mang lại cho con người một nền tảng vững chắc để hiểu và giải thích các hiện tượng tự nhiên.

Trong ngữ cảnh ngôn ngữ, bất biến có thể được sử dụng để chỉ những khái niệm hay sự thật không thay đổi.

Tuy nhiên, bất biến cũng có thể mang tính tiêu cực, thể hiện sự cứng nhắc, không linh hoạt trong tư duy hay hành động. Trong ngôn ngữ, bất biến có thể có một số từ đồng nghĩa như “không thay đổi”, hay “bất di bất dịch”. Những từ này đều mang ý nghĩa tương tự, chỉ những điều không thay đổi theo thời gian hoặc hoàn cảnh.

Khái niệm bất biến mang nhiều ý nghĩa và ứng dụng khác nhau trong các lĩnh vực khác nhau. Từ triết học đến khoa học, từ ngôn ngữ đến tư duy xã hội, bất biến thể hiện một trạng thái không thay đổi, ổn định. Tuy nhiên, trong một thế giới luôn biến động (như trong lĩnh vực quy hoạch), việc hiểu rõ về bất biến và khả năng thích ứng với sự thay đổi (vạn biến) là điều cần thiết để phát triển và tồn tại.

Quá trình phát triển đô thị thế giới đã chứng kiến sự tồn tại, phát triển của nhiều đô thị di sản, ví dụ như các thành phố lịch sử, đô thị văn hóa,... được xếp hạng là Di sản thế giới. Singapore còn tạo lập công viên di sản thế giới mới (Vườn lan Singapore) và đó là một minh chứng cho việc kiến tạo yếu tố bất biến mới trong thời đại mới. Đồng thời, sự phát triển mạnh mẽ của các ngành Công nghiệp văn hóa trên thế giới đã giúp thay đổi tư duy, nhận thức về việc quy hoạch chung các đô thị, hướng trọng tâm phát triển vào lĩnh vực bảo tồn, phát huy các giá trị văn hóa truyền thống, phù hợp với sự tiến bộ khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo, với sự hội nhập và toàn cầu hóa.

Cách tiếp cận trong việc lập quy hoạch

chung đang có nhiều sự thay đổi, nhất là trong bối cảnh “Cách mạng tinh gọn” bộ máy chính trị, quản lý quốc gia đang diễn ra nhanh, toàn diện trên quy mô toàn quốc. Trước đây, lập quy hoạch đô thị thường là sự tiếp cận từ trên xuống với thể chế hành chính 4 cấp, nhưng giờ sẽ chuyển thành hành chính 3 cấp: Trung ương - Tỉnh, Thành phố - Phường, Xã. Điều này sẽ dẫn đến nhiều sự thay đổi về quy hoạch không gian đô thị do nhiều yếu tố thay đổi như: cơ sở pháp lý, quan điểm và chủ trương phát triển mới, cơ cấu quản lý hành chính mới, tiêu chuẩn quy chuẩn quy hoạch. Ví dụ: khi không còn cấp quận, huyện thì quy hoạch hệ thống hạ tầng, trường học có thể sẽ phải tính toán lại..., khi sáp nhập tỉnh, sẽ cần quy hoạch điều chỉnh lại hệ thống giao thông, cơ cấu kinh tế, văn hóa, xã hội để đáp ứng sự phát triển vùng, liên vùng,... Việc chuyển trọng tâm phát triển nền kinh tế Việt Nam từ coi thành phần kinh tế Nhà nước là chính, sang kinh tế tư nhân là động lực phát triển chính cũng có thể phải điều chỉnh lại Quy hoạch chung các tỉnh, thành.

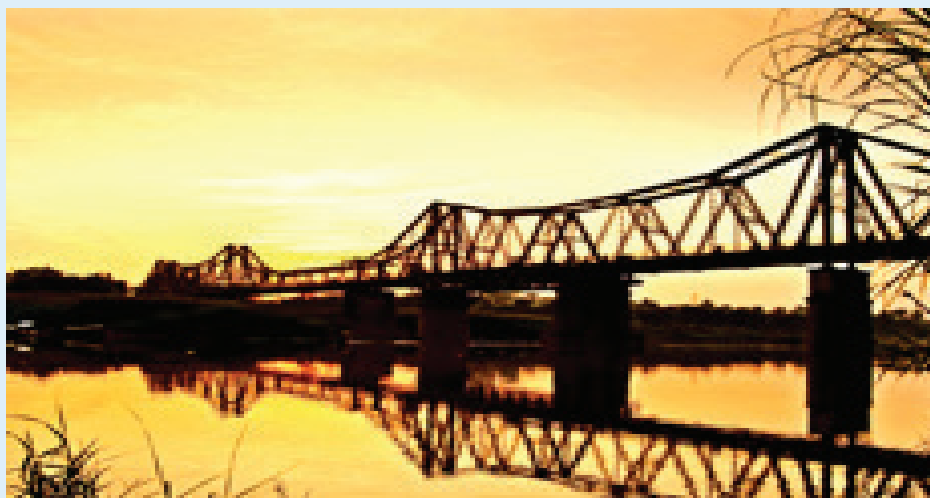
Nội dung chính và bao trùm của một quy hoạch chung: xác định triết lý, mục tiêu và động lực phát triển; tính chất, chỉ tiêu phát triển; định hướng phát triển. Đây có thể coi là các yếu tố bất biến, là luận cứ cho việc triển khai các giải pháp quy hoạch tại giai đoạn tiếp sau.

BIẾN ĐỔI VÀ BẤT BIẾN ĐỔI TRONG QUY HOẠCH HÀ NỘI

Hà Nội là thủ đô, đô thị đặc biệt lớn thứ 2 của Việt Nam, đã được quy hoạch và điều chỉnh quy hoạch nhiều lần nhưng sẽ tiếp tục còn phải điều chỉnh để đáp ứng nhu cầu mới và tạo không gian mới cho sự phát triển, đặc biệt khi bây giờ trọng tâm coi yếu tố văn hóa như động lực quan trọng nhất. Trong tiến trình đó, việc xác định được cái bất biến, vi biến và vạn biến (khả biến) được đặt ra, nghiên cứu sâu rộng hơn làm cơ sở cho việc điều chỉnh quy hoạch chung thành

Cầu Long Biên - cầu Doumer

Cầu Long Biên - cầu Doumer (theo tên Paul Doumer, Toàn quyền Đông Dương từ 1897 đến năm 1902 và Tổng thống Pháp từ 1931 đến 1932), do Pháp thiết kế và xây dựng từ hơn 100 năm trước. Cầu Long Biên trở thành một biểu tượng của Thủ đô Hà Nội, là một yếu tố bất biến vừa về tinh thần vừa về vật chất trong con người Hà Nội và cả nước.

Thành phố lịch sử Shibam, Hadhramaut, Yemen. Di sản thế giới (1982; hạng mục iii, iv, v)

Thành phố lịch sử Shibam là minh chứng cuối cùng và toàn diện của một xã hội truyền thống đã thích nghi với cuộc sống không ổn định của môi trường sản xuất nông nghiệp do bị tác động của các biến đổi khí hậu, biến đổi kinh tế và xã hội; mối đe dọa liên tục của các trận lụt hàng năm và các thế lực xâm lấn từ bên ngoài. Đây là một trong những ví dụ cổ xưa nhất (thế kỷ XVI), tốt nhất về quy hoạch đô thị, thiết kế kiến trúc, sử dụng vật liệu và kỹ thuật xây dựng thời bấy giờ. Các công trình của thành phố được xây bằng gạch bùn (gạch không nung), với khoảng 500 tòa tháp, cao từ 5-11 tầng, mỗi tầng có từ một đến hai phòng. Các cụm nhà cao tầng bằng gạch bùn tại đây được du khách gọi là "các tòa nhà chọc trời lâu đời nhất thế giới" và "Manhattan hay Chicago của sa mạc".

phố Hà Nội một cách khoa học và bền vững đã trở nên cấp thiết.

Thành phố Hà Nội là một đô thị có quy mô lớn với nhiều mục tiêu phức tạp về chính trị, văn hoá, kinh tế, xã hội, an ninh quốc phòng, đồng thời lại có những khu vực đô thị cổ, cũ bao hàm nhiều giá trị mang tính lịch sử, nguồn gốc văn hoá đô thị cần bảo tồn, tôn tạo... luôn đòi hỏi có cách tiếp cận mới, thích ứng và khác biệt. Đồng thời, văn hóa đang trở thành trung tâm trong chính sách phát triển của Hà Nội với quan điểm đảm bảo phát triển hài hòa giữa kinh tế và văn hóa, phát triển văn hóa vì sự hoàn thiện nhân cách con người và xây dựng con người để phát triển văn hóa.

Nghị quyết 09-NQ/TU ngày 22/02/2022 của Thành ủy Hà Nội về Phát triển Công

ngiệp văn hóa trên địa bàn Thủ đô giai đoạn 2021-2025, định hướng đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045 cũng đã chỉ rõ: Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế hiện nay, nhiều quốc gia tiến bộ nhanh hơn, thành công hơn dựa trên sự đặc sắc về văn hóa và coi văn hóa là yếu tố cốt lõi, là động lực mới cho sự phát triển. Nhiều nước phát triển đã xuất khẩu sản phẩm văn hóa ra toàn cầu. Quan điểm và hành động hướng tới các ngành Công nghiệp văn hóa (hay công nghiệp sáng tạo) đã và đang trở thành xu hướng phát triển chung của thế giới, một trong những chiến lược phát triển quan trọng, toàn diện và bền vững, thu hút nguồn lực hợp tác quốc tế, tạo ra lợi thế cạnh tranh, thúc đẩy và có đóng góp khá lớn vào tăng trưởng GDP, định vị thương hiệu mỗi quốc gia trên trường quốc tế.

Trong bài viết "Một số lý luận cơ bản trong hệ thống lý luận và phê bình kiến trúc", GS.TS.KTS Doãn Minh Khôi có đưa ra một số nhận thức về hệ thống lý luận và phê bình kiến trúc, trong đó có lý luận về sự biến đổi và bất biến đổi trong kiến trúc quy hoạch. Cụ thể: 3 yếu tố bất biến trong hình thái không gian đô thị: i) Thiên nhiên cốt lõi; ii) Di sản văn hóa vật chất; iii) Di sản văn hóa phi vật chất được thể hiện trong lối sống và truyền thống của dân cư đô thị; và 5 yếu tố khả biến trong quá trình phát triển đô thị: i) Mặt bằng tổng thể đô thị; ii) Cách thức phân chia ô mảnh trong nó; iii) Cấu trúc và tỷ lệ đặc rõ; iv) Phân khu chức năng; v) Ngôn ngữ kiến trúc trong mối quan hệ với địa hình cảnh quan. Nếu như những yếu tố bất biến đóng vai trò quan trọng trong sứ mệnh hình thành bản sắc kiến trúc đô thị, những yếu tố khả biến

Di tích quốc gia đặc biệt Đình So, xã Cộng Hòa, huyện Quốc Oai, Hà Nội, năm 1674, là đình thuộc dạng cổ nhất còn lại tới ngày nay

thể hiện sự vận động, chuyển hóa của không gian đô thị trong quá trình phát triển. Bài báo hiện thiên về phương diện kiến trúc, chưa đề cập sâu tới vấn đề quy hoạch, khởi đầu từ Quy hoạch chung. Ngoài ra, hiện chưa có nghiên cứu nào về các yếu tố bất biến trong Quy hoạch chung TP Hà Nội.

Phát triển Hà Nội được thực hiện theo nhiều quy hoạch, gần đây nhất là Quy hoạch Thủ đô Hà Nội thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050, được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt theo Quyết định số 1569/QĐ-TTg, ngày 12/12/2024; Điều chỉnh Quy hoạch chung Thủ đô Hà Nội đến năm 2045, tầm nhìn đến năm 2065, được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt theo Quyết định số 1668/QĐ-TTg, ngày 27/12/2024. Theo hai quy hoạch trên, Hà Nội có diện tích khoảng 3.359,84km² với 30 đơn vị hành chính cấp huyện, gồm 12 quận, 17 huyện và 1 thị xã; dân số đến năm 2030 dự kiến là 12 triệu người (trong đó thường trú khoảng 10,5 triệu người); tỷ lệ đô thị hóa đạt 65-70%. Đến năm 2045 là 14,6 triệu người (trong đó thường trú khoảng 13 triệu người); tỷ lệ đô thị hóa đạt trên 75%. Nhà nước đã tạo nhiều chính sách, cơ chế cho việc thực hiện quy hoạch, điển hình là Luật Thủ đô (Luật số 39/2024/QH15). Dù vậy, dự báo là Quy hoạch chung đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt nêu trên sẽ tiếp tục cần điều chỉnh nhiều thứ (vi biến và khả biến) nhưng cũng sẽ giữ lại nhiều

thứ ổn định (bất biến) trong thời gian tới. Trước tiên là mục tiêu, tính chất quy hoạch đô thị sẽ ít thay đổi hoặc không thay đổi (bất biến):

Mục tiêu chung phát triển Thủ đô Hà Nội "Văn hiến - Văn minh - Hiện đại"; là trung tâm, động lực thúc đẩy phát triển vùng Đồng bằng sông Hồng, vùng kinh tế trọng điểm Bắc Bộ và cả nước; là thành phố kết nối toàn cầu, có mức sống và chất lượng cuộc sống cao; kinh tế, văn hóa, xã hội phát triển toàn diện, đặc sắc và hài hòa; có trình độ phát triển ngang tầm thủ đô các nước phát triển trong khu vực và trên thế giới. Mục tiêu đến năm 2030: Hà Nội là đô thị hiện đại, trung tâm hỗ trợ thúc đẩy liên kết vùng, trung tâm dịch vụ tổng hợp của cả nước, điểm đến kinh tế, văn hóa hấp dẫn của quốc tế. Mục tiêu đến năm 2045: Thủ đô văn hóa, đô thị thông minh, sinh thái, trung tâm tài chính, dịch vụ, khoa học công nghệ và đào tạo nguồn nhân lực, trung tâm tổ chức các sự kiện chính trị, kinh tế, văn hóa, khoa học công nghệ của châu Á và quốc tế; Thành phố xanh và sinh thái với sông Hồng là biểu tượng phát triển.

Tính chất đô thị của TP Hà Nội sẽ là: Trung tâm chính trị - hành chính quốc gia; là nơi tập trung, bảo tồn và phát huy các giá trị tinh hoa văn hóa vật thể và phi vật thể; là Thủ đô có quy mô tầm cỡ thế giới với hội nhập các giá trị bản sắc văn hóa, lịch sử truyền thống đặc

trung. Trung tâm lớn về kinh tế, văn hoá, giáo dục và đào tạo, khoa học và công nghệ và hội nhập quốc tế; đô thị thông minh, hiện đại, xanh, sạch, đẹp, an ninh, an toàn, hạnh phúc; phát triển nhanh, bền vững, có sức lan toả để thúc đẩy vùng Đồng bằng sông Hồng, vùng kinh tế trọng điểm Bắc Bộ và cả nước cùng phát triển. Có vị trí quan trọng trong chiến lược phát triển đô thị quốc gia; là một trong những trung tâm kinh tế du lịch và thương mại của khu vực Đông Nam Á và châu Á - Thái Bình Dương.

Mô hình phát triển không gian TP Hà Nội theo chùm đô thị, trong đó có các đô thị vệ tinh được giữ nguyên, nhưng tập trung định hướng phát triển 2 thành phố: phía Bắc sông Hồng (Mê Linh, Sóc Sơn, Đông Anh) và phía Tây Hà Nội (Hòa Lạc-Xuân Mai) trực thuộc Thủ đô làm động lực phát triển khu vực phía Bắc và phía Tây, vừa là những cực tăng trưởng mới, vừa giúp kéo giãn mật độ dân cư khu vực nội đô; đồng thời xác định 5 trục phát triển, trong đó sông Hồng là trục xanh, cảnh quan trung tâm...

Bên cạnh đó, khi nghiên cứu các lần quy hoạch, điều chỉnh quy hoạch chung TP Hà Nội bằng phương pháp chồng lấn bản đồ, phân tích, đánh giá tổng thể, so sánh, tích hợp,... có thể nhận thấy một số yếu tố ổn định cao, mang tính bất biến như sau:

Địa hình tự nhiên cốt lõi: hệ thống đồi núi, sông hồ lớn (sông Hồng, sông Đuống, sông Nhuệ, sông Đáy, sông Tích, sông Cà Lồ... Hồ Tây, Hồ Gươm,...)

Không gian kiến trúc, văn hóa lịch sử: khu phố cổ, phố cũ có từ thời xưa, thời Pháp thuộc (phố cổ Hà Nội, làng cổ Đường Lâm, các làng nghề truyền thống,...) và các di tích, di sản văn hóa truyền thống (thành, đền đài, đình chùa miếu mạo,...).

Tính đến năm 2015, Hà Nội có 5.922 di tích lịch sử văn hóa, trong đó có 2.396 di tích đã được xếp hạng là di tích cấp thành phố, cấp quốc gia, di tích quốc gia đặc biệt, di sản thế giới (Khu trung tâm Hoàng thành Thăng Long). Đến cuối năm 2024, Thủ tướng Chính phủ đã công nhận xếp hạng 21 di tích và cụm di tích quốc gia đặc biệt, trong đó có 20 di tích và cụm di tích do Hà Nội quản lý và 01 di tích do Trung ương quản lý (Di sản thế giới).

Quy hoạch chung TP Hà Nội vừa được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt năm 2024 (baochinhphu.vn)

Nhà hát lớn Hà Nội (1911) do người Pháp thiết kế xây dựng và Quy hoạch đô thị Hà Nội thời Pháp thuộc, đến nay vẫn còn sức sống, nhiều giá trị, đặc biệt là kiến trúc Đông Dương và được nhiều du khách quốc tế tới tham quan, chụp ảnh lưu niệm khi tới Hà Nội.

Hệ thống hạ tầng khung: hệ thống đường sắt (có từ thời Pháp với 100 năm qua không thay đổi và một vài tuyến đường sắt đô thị mới xây dựng...), hệ thống giao thông vành đai (hệ thống đề điều, giao thông trong phố cổ, phố cũ, đường cao tốc, cầu cống...); hệ thống kết nối hạ tầng mới, cũ và không gian ngầm có quy mô, hướng tuyến rất ít thay đổi hoặc không thay đổi.

Yếu tố văn hóa phi vật thể: khát vọng vươn lên phát triển, văn hiến ngàn năm, các di sản văn hóa phi vật thể, tôn giáo tín ngưỡng,... của người Hà Nội. Thành phố Hà Nội hiện có 1.793 di sản văn hóa phi vật thể được nhận diện, kiểm kê đưa vào danh sách để bảo vệ (1.206 lễ hội; 215 tập quán xã hội và tín ngưỡng; 175 nghề thủ công truyền thống; 106 di sản về tri thức dân gian; 79 nghệ thuật trình diễn dân gian; 14 di sản về ngữ văn dân gian). Trong đó có 01 di sản tư liệu thế giới, 03 di sản văn hóa phi vật thể đại

diện của nhân loại, 01 di sản cần bảo vệ khẩn cấp và 26 di sản được ghi vào danh mục Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia.

Không gian mới mang tính bất biến (các công trình không thể thiếu và ổn định trong rất nhiều năm kể cả mới được xây dựng): hệ thống công viên cây xanh, hành lang xanh, rừng phòng hộ, nguyên sinh...; công trình, trung tâm hành chính cấp quốc gia, quốc tế (nhà quốc hội, đại sứ quán,...), các trục không gian, hành lang kinh tế, hành lang bảo vệ môi trường, ứng phó biến đổi khí hậu...; các công trình kiến trúc đã trở thành biểu tượng của quốc gia, của thành phố Hà Nội (Cột cờ, Hoàng thành Thăng Long, Chùa Một Cột, Cầu Long Biên, Văn Miếu Quốc Tử Giám,...).

Nhiều yếu tố gắn với mục tiêu Hà Nội trở thành thành phố sáng tạo, hòa bình, văn hóa, đô thị thông minh... với văn hóa và con người vừa là mục tiêu, vừa là nền tảng, là động lực, nguồn lực đặc

biệt quan trọng. Giáo dục và đào tạo, khoa học công nghệ và đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số, nguồn nhân lực chất lượng cao, nhân tài là trụ cột xây dựng và phát triển Thủ đô trong quá trình hội nhập quốc tế, hình thành nên các yếu tố bất biến, là giá trị cốt lõi để ứng với các nhu cầu mới của sự phát triển (vạn biến) trong Kỷ nguyên mới.

Những nội dung mang tính bất biến này trải rộng từ: triết lý phát triển; tính chất, mục tiêu, động lực phát triển; chỉ tiêu phát triển; định hướng phát triển không gian; định hướng phát triển hạ tầng kỹ thuật đô thị; đánh giá môi trường chiến lược; đến các chương trình ưu tiên đầu tư phát triển và nguồn lực thực hiện trong Quy hoạch chung TP Hà Nội.

Nghiên cứu các yếu tố bất biến dưới góc nhìn văn hoá và phát triển bền vững không chỉ đảm bảo các mục tiêu phát triển mà còn mở rộng ra nghiên cứu các

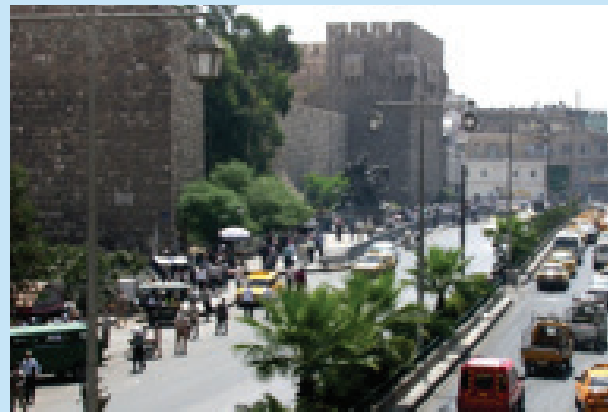

Trung tâm lịch sử và Khu Garrison tại thị trấn Bridgetown, Barbados. Di sản thế giới (2011; hạng mục ii, iii, iv)

Đây là nơi tụ họp các nền văn hóa, làm nảy sinh văn hóa kết hợp (Hybridized Creole Culture), là một loại hình văn hóa không hoàn toàn từ bỏ các văn hóa truyền thống của người châu Âu hoặc châu Phi định cư tại vùng Caribbean thuộc Anh, mà cùng tồn tại, hòa nhập để tái tạo văn hóa mới của các thế hệ hậu duệ, tiếp tục được duy trì trong các không gian đô thị đến tận ngày nay. Các công trình được xây dựng không những đáp ứng các yêu cầu sử dụng, minh họa cho sự tương tác liên tục giữa các lợi ích thương mại và quân sự, mà còn phải chống lại được các cơn bão và mối đe dọa khác trong môi trường nhiệt đới.

Ảnh: Khu phố cổ thành phố Damascus, Syria. Di sản thế giới (1979; hạng mục i; ii; iii; iv; vi)

Nơi đây là một bằng chứng của nền văn minh đã tạo ra nó, Hy Lạp, La Mã, Byzantine và Hồi giáo, góp phần làm Syria trở thành một trung tâm văn hóa, nơi liên kết các sự kiện quan trọng về lịch sử tại khu vực ngã tư của phương Đông và phương Tây, giữa châu Phi và châu Á. Sự tương tác văn hóa làm nên sự thịnh vượng và trường tồn của kiến trúc đô thị.

yếu tố cơ bản, cốt lõi gắn với cấu trúc quy hoạch để vừa kế thừa, đáp ứng nhu cầu hiện có, vừa đáp ứng nhu cầu của tương lai, dựa trên các động lực phát triển mới như hội nhập quốc tế, phát triển kinh tế tri thức sáng tạo, kinh tế tuần hoàn, kinh tế xanh, kinh tế số, công nghiệp văn hóa... Từ đây, các chủ thể tham gia quá trình lập, quản lý, khai thác quy hoạch sẽ có trách nhiệm, định hướng, định lượng được các giải pháp hành động, thông qua các quy hoạch, dự án, để án phát triển đô thị và nông thôn, nhằm điều tiết một cách cân bằng, hài hoà lợi ích của nhiều bên tham gia trong khi vẫn đảm bảo sự phát triển chung, không chỉ ở hiện tại mà còn ở tương lai.

Việc mở rộng, phát triển đô thị là một quá trình liên tục và kéo dài. Việc lập, điều chỉnh quy hoạch đô thị và nông thôn là công việc tạo hành lang pháp lý để phát triển các dự án thành phần cho phù hợp với điều kiện thực tiễn của từng thời kỳ. Công việc lập, điều chỉnh quy hoạch từ tổng thể tới cục bộ được thực hiện dựa trên luận cứ của các yếu tố bất

biến, mang tính ổn định cao trong một thời gian dài, là cơ sở cho việc xác định các giải pháp biến động liên tục trong quá trình lập và thực hiện quy hoạch. Qua đó hạn chế được những nội dung duy ý chí, chủ quan, quá nhấn mạnh về một tiêu chí nào đó, như quá tập trung vào yếu tố kinh tế mà không coi trọng yếu tố văn hóa và phát triển bền vững, dẫn đến phá vỡ quy hoạch tổng thể và sau đó phải mất nhiều nguồn lực, thời gian để điều chỉnh lại, lãng phí cơ hội phát triển và hội nhập.

Vì vậy, sự nhận diện các yếu tố bất biến và các yếu tố khả biến (biến đổi) của cấu trúc quy hoạch có thể giúp công tác quản lý xây dựng đô thị và nông thôn theo quy hoạch mới tăng tính khoa học, khách quan, công bằng, minh bạch, nhất là trong việc lập, điều chỉnh quy hoạch phân khu, quy hoạch chi tiết từng khu vực chức năng, từng dự án; qua đó thúc đẩy các hoạt động đầu tư xây dựng, hướng tới một chuẩn mực mới cho quá trình đô thị hóa tại TP Hà Nội và Việt Nam.

Việc nghiên cứu các yếu tố bất biến trong cấu trúc quy hoạch chung TP Hà Nội dưới góc nhìn văn hóa và phát triển bền vững trong giai đoạn này là phù hợp với xu thế phát triển trên thế giới, có phạm vi, đối tượng phù hợp với chủ trương, quan điểm phát triển chung của Đảng, Nhà nước và góp phần bổ sung vào hệ thống lý luận về lĩnh vực quy hoạch, cũng như đào tạo nguồn nhân lực trong lĩnh vực quy hoạch kiến trúc tại Việt Nam./

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Kế hoạch và Đầu tư, Thông tư số 02/2025/TT-BKHĐT quy định Bộ chỉ tiêu thống kê phát triển bền vững của VN.
2. Lê Xuân Trường, 2022, QH Kiến trúc tương tác Văn hóa & Kinh tế, NXB Xây dựng.
3. Doãn Minh Khôi, 2017, Hình thái học đô thị, NXB Xây dựng
4. Phạm Đình Tuyền, 2016, Di sản thế giới tại các nước ASEAN- NXB Xây dựng
5. Dự thảo Đề tài NCKH của Trường Đại học Mở Hà Nội về Nghiên cứu các yếu tố Bất biến trong Quy hoạch chung TP Hà Nội dưới góc nhìn Văn hóa.